

PAPER DETAILS

TITLE: AKMONIA YÜZEY ARASTIRMALARINDA ELE GEÇEN TERRA SIGILLATALAR VE GEÇ
ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMIKLERİ

AUTHORS: Emre TASTEMÜR,Münteha DINÇ

PAGES: 2605-2620

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/618386>

AKMONIA YÜZEY ARAŞTIRMALARINDA ELE GEÇEN TERRA SİGİLLATALAR VE GEÇ ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ

Emre TAŞTEMUR¹

Münteha DİNÇ²

Atıf/©: Taştemur. E. ve Dinç, M. (2018). Akmonia yüzey araştırmalarında ele geçen terra sigillatalar ve geç roma kırmızı astarlı seramikler. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2605-2620. doi: 10.17218/hititsosbil.463295

Özet: Günümüzde Uşak ilinin Banaz ilçesinde bulunan Akmonia, antikçağda Phrygia'nın merkezinde yer alan görkemli bir kenttir. Aynı zamanda bölgenin en büyük nehirlerinden Sindros (Banaz Çayı) tarafından sulanan geniş Doiantos Pedion'a (Banaz Ovası) hakim bir tepe üzerinde yer alması verimli tarım arazilerine sahip olmasını da sağlamıştır. Yazıtlardan ve buluntulardan anlaşıldığı kadarıyla sosyo-kültürel anlamda güçlü bir kent görünümü çizen Akmonia aynı zamanda İç Batı Anadolu'da antik çağdaki kara ticaretinin de geçiş yolları üzerinde bulunmaktadır. Bu bağlamda kazı yapılmaksızın, yüzey araştırmaları sırasında kentte ele geçen uzun bir zaman dilimini gösteren buluntu çeşitliliği de kentin zengin ve bir o kadar da refah düzeyinin yüksek olduğunu bizlere sunmaktadır. Çalışmada Akmonia'nın seramik repertuarının bir bölümünü oluşturan 2017 yılı yüzey araştırmalarında bulunan Roma İmparatorluk Dönemi Terra Sigillataları ve Geç Roma Dönemi kırmızı astarlı seramikleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uşak, Banaz, Akmonia, Terra Sigillata, Kırmızı Astarlı Seramik

Terra sigillatas and late roman red-lined ceramics recovered from Acmonia surveys

Citation/©: Taştemur. E. ve Dinç, M. (2018). Terra sigillatas and late roman red-lined ceramics recovered from acmonia surveys. *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, 11(3), 2605-2620. doi: 10.17218/hititsosbil.463295

Abstract: The ancient city of Akmonia is located in a high hilly area in the village of Ahat in the Banaz District of Uşak Province. Located in the center of Phrygia, the city dominates the plain of the large fertile Doiantos Pedion (Banaz Plain), which is irrigated by Kuruçay, one of the branches of Sindros. Acmonia is located in a central position from Sadeis to the east and from the south to the north. This position has led to the direction of trade on the Aegean coast and the Central Western Anatolia and as we have understood from the inscriptions, it has become a rich and prosperous city in this context. As a result of the surveys carried out between the years 2014-2017 in the city from the Hellenistic period 12-13. In this study, the terraces of the Roman Imperial Period Terra Sigillata and the Late Roman Red-lined ceramics, which were uncovered as part of the ceramics repertoire of Akmonia, were discussed.

Keywords: Uşak, Banaz, Acmonia, Terra Sigillata, Red Slip Ware

1. GİRİŞ

Akmonia, Uşak ili Banaz ilçesi Ahat köyünün güneyinde, doğu-batı uzantılı yüksek tepe üzerine kurulan bir akropol kentidir. Kent, antik çağda Phrygia'nın merkezinde Dindymos (Murat) Dağlarının güney etekleri boyunca uzanan verimli Doiantos Pedion (Banaz) ovasına hakim

Makale Geliş Tarihi: 24.9.2018

Makale Kabul Tarihi: 25.12.2018

¹ Dr. Öğr. Ü., Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Arkoloji Bölümü, e-posta: emretastemur@gmail.com

² Dr. Öğr. Ü., Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Arkoloji Bölümü munteha.dinc@usak.edu.tr

konumdadır. Bölgenin en büyük nehirlerinden biri olan Sindros'un (Banaz Çayı'nın) önemli kollarından Kuruçay tarafından beslenen geniş tarım arazilerine sahip olması kentin gelişiminde büyük bir rol oynamıştır. Ayrıca kent, antik çağda Sardeis'ten başlayarak doğuya doğru uzanan ana yolun ve güneyden kuzeye uzanan ara yolların kesiştiği bir kavşak noktasında yer almaktadır (**Harita. 1**). Bu sebeple antik çağda güçlenen ekonomisi ile bölgedeki ticaret ağına yön vermiş kentlerden birisi olmalıdır.

Harita 1. Akmonia Antik kenti ve çevresinden görünüm

Batı Anadolu'nun pek çok merkezinde olduğu gibi Uşak ve yakın çevresindeki antik kentlere dair ilk belirlemeler 19. yüzyılda bölgeyi ziyaret eden gezginler tarafından aktarılmıştır. Akmonia antik kenti ile ilgili bilinen ilk çalışmalar da bu yüzyılda J.Franz tarafından başlatılmıştır (Franz, 1840, ss. 6-7). Aynı dönemde bölgeyi ziyaret eden Hamilton tarafından kentin kalıntıları yanlışlıkla Traianopolis'e (Uşak, Ortaköy) atfedilmiş olsa da bu çalışmada kentin tiyatrosunu, tiyatrodan daha küçük boyutlu seyirci sıraları ve sahne binasına ait kalıntıları tanımladığı Odeon benzeri yapı, tapınak kalıntısı, sur duvarları ve kulelere ait kalıntıları belgelemiştir (Hamilton, 2013, s. 100). Hamilton'un ardından bölgede araştırma yapmış olan Cramer ve Ramsay gibi bir çok gezgin kent hakkında epigrafik kalıntılardan yola çıkarak kentin tarihsel gelişiminin aydınlatılmasında katkıda bulunmuşlardır (Cramer, 1832, s. 18; Ramsay, 1883, s. 389). 20. yüzyılın ortalarından itibaren günümüze kadar kentin neredeyse tüm yazıtlı mimari parçaları ve diğer epigrafik kalıntıları çözümlenip kaydedilmiştir. Akmonia'da günümüze kadar süregelen incelemeler değerlendirildiğinde bilimsel araştırma ve kazıların hiçbir zaman başlatılamadığı görülmektedir. 2000 yılında kentte kaçak kazılar neticesinde tespit edilen Gymnasium yapısının taban döşemesindeki mozaiklerin koruma altına alınması için Uşak Arkeoloji Müzesi tarafından bir kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir (Başgelen, 2000, s. 24). Fakat bu kazı sırasında mozaiklerin kaçırılması ve büyük ölçüde tahrip edilmesi sebebiyle kazı sonlandırılmış ve apsisli salon dışında başka bir alanda her hangi bir kazı çalışması yapılamamıştır. Son yıllarda Akmonia'dan bulunan ve Afyon Müzesi'nde sergilenen heykellerin kataloğu, Sezer tarafından hazırlanmış, ancak kentin tarihsel ve sanatsal gelişimine dair bilgiler bu çalışmada eksik kalmıştır (Sezer, 2014, ss. 71-84). 2014 yılına gelindiğinde ise Uşak ve çevresinde tarafımızdan başlatılan yüzey araştırmasıyla kent yeniden gündeme gelmiştir. Uşak İli ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması: Eski Yunan ve Roma Yerleşimleri' adlı yüzey araştırması kapsamında kentin var olan buluntuları gözlenmiş, ören yerindeki incelemelerde gymnasiuma ait apsisli salona, tiyatrosuna, tapınak kalıntılarına, sur duvarlarına, nekropollerine ve kentin su sistemine ait bilgiler yeniden oluşturularak güncellenmiştir (Dinç v ve diğerleri., 2016, ss. 521-538, Dinç, 2017a, s. 94; Dinç, 2017b, ss. 215.).

Akmonia kentinin tarihi ve yapıları hakkında antik çağ yazarlarından, epigrafik ve nümizmatik kaynaklardan önemli bilgiler edinmekteyiz. Buna göre Sthephanos Byzantios, Miletos'lu Alexander Polyhistor (MÖ 105-35)'u kaynak göstererek, Phrygia hakkındaki açıklamalarında kentin kuruluşunu Manes'in iki oğlundan biri olan Akmon'a atfetmektedir (Bu bilgi Stephanos Byzantios 60.13, 235.1.de yer almaktadır. Ayrıca bkz. Wissowa, 1894, ss. 1173-1174; Zgusta, 1984, s. 31). Akmon ve Doias Manes'in iki oğludur. Bunlardan Doias da Doiantos Pedion'a (Banaz Ovası'na) adını vermiştir³. Çoğunluğu Akmonia ve territoryumundan bulunan epigrafik belgelerden oluşan ilk belirlemelere göre Roma Dönemi'ne gelinceye kadar Phrygia'nın merkezinde tamamıyla Hellenize olmuş bir kentin baskın rol oynadığı anlaşılmaktadır (Dinç, 2017a, s. 94; Dinç, 2017b, s. 215). Roma İmparatorluğu Dönemi'nde en görkemli günlerini yaşayan kentte zengin sınıfı oluşturan tüccarların ön plana çıktığı, ayrıca önemli kamu görevlilerinin ve yapılarının kentte mevcut olduğu yine yazıtlar aracılığıyla anlaşılmaktadır.

Akmonia Geç Antik Çağ'da Phrygia Pacatiana Bölgesinde yer alan dini bir merkez konumundadır (Belke&Mersich, 1990, s. 176). MS 8. yüzyıldan 12. yüzyıla kadar kilise kayıtlarında adına rastlanıyor olması, kentin bölgede hala etkin olarak var olduğunu göstermektedir (Hierokles, 667, 10; Stephanos Byzantios, 60.13, 235.1). Doğu Roma İmparatorluğu zamanında Ortodoks Hristiyanlığı'nın Phrygia bölgesinde baskın inanç sistemi haline gelmesinden sonra Akmonia, Opsikion Themasi'nda yer almıştır (Parman, 2002, s. 57). Akmonia'da seramik araştırmalarının bir bölümünü oluşturan bu çalışma kazı çalışmalarında ortaya çıkarılacak seramik buluntular için bir ön değerlendirme mahiyetinde olup kentin zengin seramik repertuarını yansıtmaması açısından önemlidir. Ayrıca Uşak İli ve İlçelerinde yaptığımız araştırmalarda hiçbir antik kentte bu denli çeşitli ve çok sayıda seramik buluntu ile karşılaşılmamıştır. Bu durum Akmonia'nın gerek Roma İmparatorluk Dönemi'nde gerekse Geç Antik Çağ'daki zenginliğini göstermesi açısından önemlidir.

2. AKMONIA YÜZEY ARAŞTIRMALARINDA ELE GEÇEN TERRA SIGILLATALAR

"Terra Sigillata" terimi Geç Hellenistik dönemde üretilmeye başlanmış, genellikle kaliteli hamurlu ve kırmızı renkli astarlı kaplara verilen isimdir (Hayes 1997 s.41). "Terra", kelimesi Latince'de toprak anlamında kullanılan bir kelimedir. "Sigillata" ise "sigillum" kelimesinden türeyen "mühür" anlamında bir kelime olup "mühürlü seramikler" olarak adlandırılmaktadır⁴. Terra Sigillata'ların MÖ 150'de ilk defa Doğu Akdeniz ve Anadolu'da üretildiği daha sonra ise MÖ 40'larda İtalya'da üretimine başlandığı düşünülmektedir (Hayes, 1997, ss. 52-53). Önceleri yaygın olarak İtalya'nın Arretine bölgesinde üretildiği için bu seramiklere Arretine seramiği denilmekteydi (Hayes, 1997, s. 41). Tiberius Dönemi'nde ise başta İtalya olmak üzere İngiltere, Almanya ve Fransa'da üretilmeye başlanmış ve tümü Batı Sigillata olarak adlandırılmıştır (Anderson- Stajanović, 1977,

³ Manes, Akmonia ve çevresindeki kentlerde büyük tanrı tapınımlarında yerel bir isim olarak karşımıza çıkmaktadır (Ramsay, 1897, s. 625.). Greklerin baş tanrısı Zeus ile oldukça benzeyen Manes yerel Anadolu bir tanrı karakteri sergilemektedir. Ayrıca Zeus kültünde de Akmon kullanılan bir isimdir (Ramsay, 1897, s. 626-627). Zeus'un hakimiyet alanına işaret eden gökyüzü taşı anlamını taşımaktadır. Zeus ve Gigantlar arasındaki savaş Akmonia'da tanınan bir mittir (Carrington, 1976, s. 56-57). Carrington, Akmonia adının Avrupalı kökenli bir isim olduğu kabul edilirse Akmon ve Doias'ın da Manes'in oğulları olduğu görüşünün kronolojik olarak kabul edilebileceğini öne sürmekte ve sonrasında Akmonia'nın Lydia sınırları içinde yer almış bir Phryg kenti olabileceğini savunmaktadır. Bu bağlamda kentin Phrygia bölgesinde bulunduğu ve Phrygler tarafından kurulduğu düşünülebilir. Zgusta'nın da 'ὀκμῶν' kelimesinin Yunanca'da 'örs' anlamına geldiğini savunması kentte varlığı bilinen darphaneye ilişkili olabileceğini de düşündürmektedir (Zgusta, 1984, s. 31; Drew Bear & Lochmann, 1991, s. 52 ve diğerleri).

⁴Literatüre kaliteli, kırmızı astarlı olarak seramikler olarak geçen "terra sigillata" ların en önemli özellikleri sinter ya da zinter astarlı olmalarıdır. Bu astar çeşidi çok ince tanecikli, ilitik yapılı kilden oluşmaktadır. Civelek, 2008, s.58; Çizer, 1993, s.224.

s.45). Arretine seramiğinin Batı'da yaygınlaşmasının en önemli sebebi Doğu bölgelerinde pazar payına DSA'ların hakim olmasıydı (Kenrick, 1985, ss.129-131).

Terra Sigillata terimini ilk kez 1895 yılında yaptığı çalışmada Dragendorff kullanmıştır (Dragendorff 1985, s.19). Bu çalışmanın hemen ardından Zahn'ın, Priene buluntularını ele aldığı çalışmasıyla Terra Sigillata'ları Samos ve Bergama üretimi olarak ikiye ayırmıştır (Zahn 1904, s.447) ⁵. Atina Agorası terra sigillatlarını çalışan Waagé ilk defa bu kapları üçe ayırarak Bergama, Samos ve Çandarlı olarak sınıflandırmıştır (Waagé 1933, ss.285-291). Uzun bir süre Bergama kapları olarak adlandırılan kaplara Iliffe, 1938 yılında yaptığı çalışmasında Grup II şeklinde adlandırmıştır (Iliffe 1938, ss. 10-13). Doğu Sigillataları ile günümüzde de kabul gören sınıflandırma 1957 yılında Kenyon tarafından yapılmıştır. Kenyon sınıflandırmasını DSA-DSB ve DSC olmak üzere üçe ayırmıştır (Kenyon 1957, s.283).

2.1. Batı Sigillata

MÖ. 40'larda Arretine'de üretildikten sonra Tiberius Dönemi'nde Avrupa'ya yayılan terra sigillata'ların Akdeniz'in Doğu'sunda fazla talep görmemelerindeki en büyük neden olasılıkla DSA'ların bu bölgeye hakim olmasıydı (Zabechlicky-Scheffenecker, 1995, s. 219). Batı Sigillata'larının Anadolu'da yerel atölyelerinin üretimleri bilinse de İtalya'da üretim yapan atölyelerin Anadolu'da şubeleri olduğu İtalya atölyelerine ait mühürlerin ele geçmesinden anlaşılmaktadır⁶.

Akmonia Tabak Form 1: Akmonia'dan ele geçen iki Batı Sigillata olasılıkla da İtalyan Sigillatası ya da Anadolu topraklarındaki üretilen taklitlerinden olan bu parçalardan ilki kaliteli kırmızımsı-kahverengi astarlı, iyi pişirilmiş ve çok az kireç, mika katkılı tabak gövde parçasıdır (**Kat.1**). Benzer örnekleri geniş çaplı ve üzerinde kabı çevreleyen yivler bulunan bu gövde parçası MS 1. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Hayes, 2008, fig.15, no.457; Hayes, 1976, fig. 2, no.22 (Royal Ontario Museum); Hayes, 1997, s. 46, fig.16, no.5.).

2.2. Doğu Sigillata A (DSA)

Hellström, 1965 yılında Labraunda buluntularını sınıflandırdığı çalışmasında DSA grubunu iki alt gruba ayırmıştır. Hellenistik Dönem üretimleri için DSA-I ve Roma İmparatorluk Dönemi içinse DSA-II ifadelerini kullanmıştır (Hellström 1965, 28). Daha sonraki yıllarda ise Doğu Sigillatalarına çeşitli yorumlar getirilmiş (Unterkircher, 1995, s.173-214; Lund, 1995, s.91), ancak en kapsamlı ve ayrıntılı yayın Hayes tarafından yapılmıştır (Hayes 1985 ss.9-96). DSA'lar MÖ 2. yüzyılın sonunda İtalya ve diğer Batı bölgelerine ulaşmış, bunda en önemli katkı ise hiç şüphesiz Delos'un Roma İmparatorluğu egemenliğine girmesi olmuştur. Böylece Delos, Doğu ile Batı arasında ticari bir üs görevini görmüş Doğu'nun metal taklidi Terra Sigillata'ları Batı devletleri tarafından oldukça sevilen formlar olarak kullanılmıştır (Poblome, 2001, s.144).

Akmonia'da DSA sınıflandırmasına dahil edilen üç adet kase parçası (**Kat.3, 4, 5**) bir adet de kabartmalı kase parçası (**Kat.6**) tespit edilmiştir. Akmonia'da DSA grubu kaplarında astar genel olarak kırmızımsı-turuncu renginde ve yüzeyde yoğun olarak dökülme, hamurda az kireç, mika ve taşıcık görülmektedir.

⁵ Zahn, Priene'de çok sayıda bulunan bu grubu Samos'a olan yakınlığından ve Plinius üretim yeri olarak bahsettiği Samos adasından dolayı yanlışta olsa burası olduğu belirtmiştir (Plin. Nat. XXXV 46, 160). Priene'deki diğer buluntuları Pergamon üretimi olarak nitelendirse de bu grubun günümüzde Pergamon'da üretilmediği bilinmektedir. Waagé, 1933, s. 285; Waagé, 1948, s. 32; Robinson, 1959, s. 11.

⁶Civelek, 2010, s.181.

Akmonia Kase Form 2: İlk parça, üzerinde kabartma olarak yapılmış palmet bezemesi bulunan kase gövde parçasıdır. Kase parçası, Hayes'in sınıflandırdığı Hellenistik Dönem megara kaselerinin taklidi olarak yapılan DSA grubunda Hayes form 24 sınıflandırmasında yer almaktadır (Hayes 1985, forma 24, tavola IV: 2). Benzerleri Hellenistik Dönem'e tarihlendirilse de erken dönem örneklerinde genel olarak yaprak bezemesi daha dağınık betimlenirken (Gunnweg & Perlman & Yellin, 1983, s.42), Akmonia kase parçasının çok benzeri DSA formlarında görülmektedir. Ayrıca bazı Lübnan'da bulunmuş olan Batı Sigillata (İtalyan Sigillatası) örneklerine bezeme açısından benzese de (Domzalski, 2013, s. 31, fig.8.2), hamur ve astar açısından da DSA'ya ait olduğu anlaşılmaktadır. Tüm yüzeyi astarlı olan kasenin hamuru kireç, taşçık ve az mika katkılıdır. Bu formun benzer örnekleri MS 1. yüzyılın ilk yarısı ya da ortalarına tarihlendirilmektedir (**Kat.2**) (Hayes 1985, forma 24, tavola IV: 2). Hayes'in form 20 olarak DSA grubunda sınıflandırdığı kase ağız ve gövde parçası hafif içe dönük ağızlı, yarı küresel gövdelidir (**Kat.3**). Hayes bu formu olasılıkla MÖ 1. yüzyıla tarihlendirmesine (Hayes 1985, forma 20, tavola III) rağmen benzer örnekleri Bergama (Zelle, 1997, Abb.24-445, A-T2), Smyrna (Erol, 2011, s. 42, 316, K.N: 5) ve Aizanoi'da (Ateş 2003: Napf 1, no.41) MS 1. yüzyılın başlarına tarihlendirilmektedir. Akmonia'daki parça için genel bir tarih aralığı olan MÖ 1. yüzyıl ile MS 1. yüzyılın başlarına tarihlendirebiliriz.

Akmonia Tabak Form 3: Tabak formuna ait parça yarı küresel formlu, yuvarlatılmış ağızlı bir forma sahiptir (**Kat.4**). Hayes form 4A sınıflandırmasına dahil edilen bu parça hafif içe dönük formu ve ince cidarı ile ayırt edici özelliktedir⁷. Bergama ve Smyrna buluntuları arasında Akmonia'daki formun benzerleri MS 1. yüzyılın sonlarına tarihlenen tabakalardan gelmektedir (Erol, 2011, s. 42, 315, K.N: 3; Meyer-Schlichtmann, 1988, Taf.14-197, Sa2. A-T1). Son buluntu ise; yarı küresel gövdeli, yuvarlatılmış ağızlı, ağız ve gövde parçasıdır. Bergama ve Smyrna'daki analogilerine göre MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmektedir (**Kat.5**) (Erol, 2011, ss. 53, 315, K.N: 30; Meyer-Schlichtmann, 1988, Taf.11-134-N11c. A-F.1). Akmonia'da tespit edilen DSA grubuna ait terra sigillata parçaları benzerleri ışığında genel bir tarih aralığı olarak MS 1. yüzyıla ta genel bir tarihlendirmektedir.

2.3. Doğu Sigillata B (DSB)

İlk yapılan araştırmalarda Samos kapları olarak isimlendirilen bu seramik grubu (Waagé, 1933, ss. 291- 293), Robinson tarafından tekrar sınıflandırılarak Samian A ve Samian B olarak ayrılmıştır (Robinson, 1959, s. 12). Kenyon ise bu seramik grubunu DSB şeklinde adlandırmıştır (Kenyon, 1959, s. 283). Yaşlı Plinius, Tralleis'de üretilen parlak ve ince sofrta kaplarından bahsetmiş (Plinius, s.36,160), Hayes'de Notion'da bulunan Kaisarea⁸ baskılı terra sigillatalardan dolayı Tralleis'in DSB'nin üretim yerlerinden biri olduğunu belirtmiştir (Hayes, 1973, s. 452). Son yıllarda Tralleis'de yapılan kazı çalışmalarında kentin DSB'nin üretim merkezlerinden biri olduğu anlaşılmıştır (Erol, 2004, 57). Hayes, DSB'yi DSB-I ve DSB-II olarak form, astar ve hamur özelliklerine göre ayırmıştır (Hayes, 1985, ss. 53- 69). DSB-I iyi fırınlanmış, pembemsi-kahverengi hamurlu ve astarı kırmızımsı-turuncu renklerinde kaliteli bir görünümü varken DSB-II daha kötü fırınlanmış, kırmızımsı bir hamurlu, astarları soluk turuncumsu-kırmızı renklerinde kalitesiz görünümlüdür (Anderson- Stajanović, 1992, ss. 50- 51). DSB'ler MÖ 1. yüzyılın sonlarından başlayarak MS 2. yüzyılın ortalarına kadar üretimleri devam etmiştir (Hayes, 1972, s. 10). DSB'lerle ilgili yapılan kimyasal analizlerde DSB'lerin Tralleis dışında Troia'da da üretildiklerini

⁷ Hayes 1985, forma 4A, tavola I: No. 9

⁸ Tralleis'in adının MS 1. yüzyıldan itibaren Kaisarea ismini aldığı bilinmektedir. Civelek, 2010, s.180-181.

göstermiştir. Troia'da yapılan DSB'ye ait 49 parçanın analizlerinde burada DSB taklidi yerel üretimin varlığı tespit edilmiştir (Tekkök & Pernicka, 2012, ss. 345-358).

Akmonia'da DSB grubuna dahil edilen ait iki tabak parçası (**Kat.6, 7**) ile kapalı kap kaide parçası (**Kat.8**) ve bir kase parçası (**Kat.9**) ele geçmiştir. Akmonia'da DSB grubu kaplarında astar genel olarak açık açık kahverengimsi turuncu renginde ve yüzeyde yoğun olarak dökülme, hamurda çok az kireç ve bazı örneklerde mika ile taşcık görülmektedir.

Akmonia Tabak Form 4: Akmonia buluntuları arasında DSB II'ye dahil edilen içe dönük yuvarlatılmış ağızlı, ağzın dışında keskin dışa dönük bir bant bulunan sığ tabak ağız ve gövde parçası yer almaktadır (**Kat.6**). Bu parçanın benzer örnekleri MS 1. yüzyılın sonlarından MS. 2 yüzyıl aralığına tarihlendirilmektedir (Hayes, 1985, forma 60, Tavola XIV, no.7; Domžalski, 2012, s. 326, pl.3.2). Akmonia'da Gymnasium'un çevresinde ele geçen yarı küresel gövdeli, ağzın iç kısmında dışa doğru çıkıntı olan tabak parçasının (**Kat.7**) tüm yüzeyi astarlı ancak yüzeyinde yoğun dökülme görülmekte, hamuru ise kireç katkılı ve iyi pişirilmiştir. Robinson'ın Atina Agorası Roma Seramiğini sınıflandırdığı yayınında Akmonia'daki kabın benzerini Samaian A grubuna dahil etmiştir (Robinson, 1959, s. 87, M 31, Pl. 61). Hayes ise Robinson'dan sonra yaptığı yayınında bu grubu DSB olarak sınıflandırmış ve MS 1. yüzyılın sonları ile MS 2. yüzyılın ilk yarısına ait tabakalardan ele geçtiğini belirtmiştir (Robinson, 1959, s. 87, M 31, Pl. 61; Hayes, 1985, forma 60, Tavola XV, no.15).

Akmonia Kapalı Kap Form 5: Akmonia'da ele geçen kase gruplarından ilki bir kaide ve gövde parçası olup kapalı bir kaba aittir. Halka kaideli, geniş çaplı kapalı kap kaide parçasının benzer örnekleri Tiberius-Claudius dönemlerinde yaygın olarak kullanım görmüştür (**Kat. 8**) (Hayes, 2005, s. 14, fig.4, no.1).

Akmonia Kase Form 6: Akmonia'da sonuncu DSB sınıflandırmasındaki kase keskin ağızlı, konik gövdeli ağız, gövde parçasıdır (**Kat. 9**). Benzerler örnekleri Ephesos'da MS. 1. yüzyılın ortalarında ortaya çıkmaya başlar (Hayes, 1985, form.37, tavola XIII: s.7). ve Atina Agorası'nda MS Erken 2. yüzyıl kontektlerinde görülmeye devam eder (Hayes, 2008, fig.13, no. 399). Olasılıkla bu form için Hadrianus Dönemi uygun bir tarihlendirme olacaktır.

2.4. Doğu Sigillata C (DSC)

Doğu Sigillata C ya da Çandarlı seramikleri ile ilk kez Loeschke, 1912 yılında bir çalışma yapmış ve bunları 42 forma ayırarak sınıflandırmıştır (Loeschke, 1912, ss. 344- 407). Meyer-Schlichtmann ise Bergama'nın erken dönemlerden itibaren Terra Sigillata üretimi yaptığını Çandarlı seramiklerini bu nedenle Bergama Sigillata'ları olarak adlandırmanın daha doğru olduğunu belirtmiştir (Meyer- Schlichtmann, 1988, s. 13). Kenyon, bu kap tiplerini diğer Terra Sigillata'ların devamı niteliğinde Doğu Sigillata C olarak adlandırmış (Crowfoot & Kenyon, 1957, s. 283) ve günümüzde de hem Çandarlı hem de DSC şeklinde sıklıkla kullanılan bir isim olmuştur. DSC kapları MS 1. yüzyılda, DSA ve DSB'nin seramik pazarına hakim olmasından dolayı Ege ve Akdeniz'de çok sık karşılaşılan bir form olmamış ancak MS 2. yüzyılın sonlarından MS 3. yüzyılın başlarına kadar Ege ve Akdeniz yerleşimlerinden Cyrenaica'ya kadar pazar alanını genişletmiş ve yayılım göstermiştir. Son olarak da MS 4. yüzyılın başlarına kadar üretiminin devam ettiği daha sonra ise küçük çaplı bir üretimin gerçekleştiği düşünülmektedir (Hayes, 1972, s.317).

Akmonia'da DSC'ler genel olarak Gymnasium'un çevresindeki alandan ve T21 olarak adlandırılan mimari yapıların bulunduğu alandan gelmektedir. Akmonia'da DSC grubuna dahil edilen dört kase parçası (**Kat.10, 11, 12, 13**) ve dört tabak parçası (**Kat.14, 15, 16, 17**) tespit edilmiştir. Akmonia'da DSC grubu kaplarında astar genel olarak Kahverengi tonlarında kırmızı renginde ve

yüzeyde yoğun olarak dökülme, hamurda az kireç, az mika ve bazı örneklerde taşcık görülmektedir.

Akmonia Kase Form 7: İlk parça benzerlerine az rastlanan dik gövdeli, yuvarlatılmış ağızlı kase formundadır (**Kat.10**). Astarın tüm yüzeyinde dökülme ve hamuru kireç ve taşcık katkılı, az mikalıdır. Akmonia kasesinin Atina Agora'da MS 1. yüzyıl ile MS 2. yüzyıla tarihlenen kontekstlerde benzerlerine rastlanmaktadır (Hayes, 2008, s. 195, fig.23, no.743). Diğer bir DSC örneği yuvarlatılmış ağızlı, konik gövdeli kase ağız ve gövde parçasıdır(**Kat.11**). Hayes'in Çandarlı Form1 olarak sınıflandırdığı (Hayes, 1972, fig. 64, form 1) ve Athena Agorası'ndan MS 2. yüzyılın ortaları ve sonlarına tarihlenen tabakalardan ele geçen bu parçanın ayrıca benzerleri MS 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen kontekstlerden gelmektedir (Ergürer, 2012, ss. 106, 382, K.N:198). Akmonia'da tespit edilen ve aynı forma sahip olan iki Çandarlı Sigillatası seramik parçası hafif içe dönük ağızlı, dudağın dış kısmında keskin dışa dönük bant bulunmaktadır (**Kat.12, Kat.13**). Astarları kırmızımsı-kahverengi tonlarında oldukça kaliteli ve tüm yüzeyde görülmekte, hamur ise açık kırmızı tonlarında kireç ve mika katkılı iyi pişirimidir. Atina Agorası'ndaki kontekstlerde Kat.12, MS Erken 3. yüzyıl (Hayes 2008, fig.25, no.796), Kat.13 ise 2. yüzyılın ilk yarısına (Hayes 2008, fig.25, no.794) tarihlenen tabakalarda ele geçmiştir.

Akmonia Tabak Form 8: Diğer ağız ve gövde parçası gruplara nazaran ender bulunan hafif dışa dönük, düz ağız tablalı, kalın cidarlı tabak formudur. Knidos (Doksanaltı, 2006, no. 1797) ve Parion'da (Ergürer, 2012, s. 111, K.N:210, 211, 388) da MS 2. yüzyılın sonlarından MS 4. yüzyılın ilk çeyreğine kadar tarihlendirilen bir formdur (**Kat.14**). Akmonia'da ele geçen ve Çandarlı seramik tipolojisinde daha fazla karşılaşılan bir grup ise içe dönük ağızlı, sığ tabak formlarıdır (**Kat.15, 16, 17**). Bu gruptaki kaplarda astarlarında dökülme görülmektedir. Hamurları iyi pişirilmiş içeriğinde çok az kireç ve mika katkıları bulunmaktadır. Hayes'in 5 gruba ayırdığı formlar arasında Akmonia'da bulunun kaplar Hayes form 4 sınıfına dahil edilmektedir (Hayes, 1972, fig. 64; A). Parion'da ele geçen bu tipteki DSC'ler; MS 3. yüzyıl- MS 4. yüzyıl ilk çeyreğine tarihlendirilirken (Ergürer, 2012, 111, K.N:210, 211, 388), Smyrna buluntuları, MS 2.yüzyılın sonu 3.yüzyılın başlarına tarihlendirilmektedir (Erol, 2011, s. 338, K.N: 64). Akmonia'da ele geçen Çandarlı kırmızı astarlı seramik parçalarının benzerlerini Smyrna (Erol, 2011, s. 91, K.N.92), Ephesos (Gassner, 1997, ss. 137, tafel 44, s. 532), Knidos (Doksanaltı, 2006, s. 474, K 183), Atina Agorası (Hayes, 2008, ss. 199- 200, fig. 24- 25, s. 788- 796) ve Korinth'te (Slane, 1990, s. 54, fig. 8, s. 109) görmekteyiz. Akmonia, DSC parçaları analogiler ışığında genel bir tarih aralığı olarak MS 2. yüzyıl ikinci yarısı - M.S. 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilmektedir.

3. AKMONIA YÜZEY ARAŞTIRMALARINDA BULUNAN GEÇ ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ

3.1. Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği

Roma Geç Cumhuriyet Dönemi ve Roma İmparatorluk Dönemi boyunca adeta seramik sanatının simgesi haline gelen "terra sigillata" imparatorluk sınırları içerisinde birçok merkezde ve hatta kırsal alanlarda bile yaygın olarak kullanılmıştır. Fakat özellikle ekonomik ve siyasi şartların değişimi bu kapların yerlerini daha sıradan ancak yine kırmızı astarlı sofa kaplarının almasını sağlamıştır (Adak -Adıbelli, 2006, s. 16). Terra Sigillata'ların devamı niteliğindeki Geç Roma Kırmızı Astarlı Kapları'nın Terra-Sigillatalara göre en temel farklılığı daha katkılı bir kil ile daha ince uygulanan bir astara sahip olmalarıdır (Ergürer, 2012, s. 116).

Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği'nin ilk defa fark edilişi 19. yüzyılda Kuzey Afrika'ya gelen Avrupalı diplomatlar tarafından bu kaplar toplanarak Avrupa'daki Müzelere götürülmesiyle olmuştur

(Adak -Adıbelli, 2006, s. 16). Bu tip kaplara yönelik ilk sınıflandırmayı 1933 yılında Waagé yapmıştır. Waagé, Afrika kırmızı astarlılarını A ve B olarak ikiye ayırmış (Waagé, 1933, ss.294-96; Waagé, 1948, ss.6-8), 1948 yılında Antiokheia kaplarını ele aldığı çalışması ile daha detaylı bilgiler vererek sınıflandırmıştır. Lamboglia ise bu seramik tipolojisini Terra Sigillata Chiara olarak tanımlayarak, A, B, C ve D başlıkları altında dört gruba ayırmıştır (Lamboglia, 1958, s.257; Lamboglia, 1963, ss. 145-212). Bu konudaki isim karmaşasına Hayes 1972 de son verip seramikleri “African Red Slip-Afrika Kırmızı Astarlı” başlığı altında toplamıştır (Hayes, 1972, s.13). Sonraki yıllarda Hayes tarafından yapılan çalışmada Afrika Seramiği'nin tipolojisi ve gruplandırması detaylı bir şekilde alt sınıflara ayrılarak tarihlendirilmiştir (Hayes, 1980.). Mackensen ise üretimin merkezi olan Tunus atölyelerini araştırmış ve bu bölge ile ilgili yeni sınıflandırmalar oluşturmuştur (Mackensen, 1993).

Akmonia'da Afrika kırmızı astarlı grubuna dahil edilen beş kase parçası (**Kat.18, 19, 20, 21, 22**) ve üç tabak parçası (**Kat.23, 24, 25**) ele geçmiştir. Akmonia'da Afrika kırmızı astarlı grubu kaplarında astar genel olarak kiremit kırmızısı-turuncu rengine ve yüzeyde yoğun olarak dökülme, hamurda iki örnek haricinde az kireç, mika ve taşçık görülmektedir.

Akmonia Kase Form 9: Akmonia'da Gymnasium'un çevresinde ele geçen Afrika kırmızı astarlı seramik parçası, Afrika kırmızı astarlı seramikleri arasında bilinen ve yoğun bir kullanım alanı görmüş formlar arasındadır. Bu form zarif ve kaliteli işçiliği ile MS 5. yüzyıldan 7. yüzyıla kadar tercih edilen sofrakapları arasında yer almıştır (**Kat.18**). Yarı küresel formdaki bu kaselerin en belirgin özelliği ağzın hemen altından çıkan kanca biçimli çıkıntılardır. Hayes bu tipteki kapları form 91 olarak sınıflandırmış ve A, B, C, D olarak dört grup altında incelemiştir. Akmonia'daki kase parçası Hayes'in sınıflandırmasında C olarak adlandırdığı grup içerisinde yer almaktadır. Bu grupta kanca şeklindeki çıkıntı kısalmış ve aşağıya doğru yuvarlatılmıştır (Hayes, 1972, s. 141). Atina Agorası'nda (Hayes, 2008, s. 231, fig. 35: 1142), Tarsus'ta (Adak- Adıbelli, 2006, s. 65, Levha 7: 91), Knossos'da (Hayes, 2001, ss. 438, 439, fig. 4: A20) güvenilir tabakalarda bu kabın benzer formları MS 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilebilmektedir. Akmonia'daki diğer bir Afrika kırmızı astarlı seramik parçası, yuvarlatılmış ağızlı, ağzın dışında yuvarlatılmış bantlı, konik gövdeli kase ağız ve gövde parçasıdır (**Kat.19**). Hayes'in 99 Tip-A olarak sınıflandırdığı gruba dahil edilen bu parça MS 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Hayes, 1972, s. 155, Fig.28-23). Akmonia'da ele geçen ve üç örnekle temsil edilen Afrika kırmızı astarlı grubu ise Hayes'in Form 85-4B olarak tanımladığı ve belirgin ağız kenarıyla diğer formlardan ayrılan bir gruptur (**Kat.20, 21, 22**). Ağız tablası iç bükey oluklu, dışa bombeli gövdeye sahip bu form MS 5. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmektedir (Hayes, 1972, s. 130, Fig.23-4; Erol, 2011, ss. 395-396, K.N: ss. 229-230). Akmonia'daki Afrika kırmızı astarlı seramiklerinin hamur ve astar özelliklerine baktığımızda hamurunun az kireçli, taşçık ve mika katkılı olduklarını astarlarının ise ince tek kat daldırılmış olduğu görülmektedir.

Akmonia Tabak Form 10: Akmonia'da ele geçen ve Afrika kırmızı astarlı formları arasında benzerlerine az rastlanan bir örnek ise dışa çekik, ağız tablasının üzeri yivli, sığ gövdeli tabak formudur (**Kat.23**). Nadir olarak görülen bu forma sahip kaplar Smyrna (Erol, 2011, s. 131, K.N.92), Stobi (Anderson- Stajanović, 1977, s. 60), Ephesos (Meriç, 2002, s. 68), Ilion (Tekkök, 2000, s. 71) Atina Agorası (Hayes, 2008, s. 223, fig.32, no.1049) ve Tarsus'da (Adak- Adıbelli, 2006, s. 188, Levha 21: s. 199) gibi yerleşimlerden bilinmektedir. Atina Agorası'nda Hayes'in belirlediği form 58 grubuna dahil edilen bu parça MS 4. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmektedir. Akmoni'da tespit edilen diğer bir grup kanca şeklinde dışa çekik ağızlı, sığ gövdeli tabak formlarıdır (**Kat.24, 25**). Bunlar geniş çaplı, kalın cidarlı Afrika kırmızı astarlı seramikleri olup,

MS Geç 4. yüzyıl kapları arasında yerini almaktadır (Hayes, 2008, s. 223, fig.32, no.1049; Adak-Adıbelli, 2006, s. 188, Levha 21: s. 199).

3.2. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiği

Afrika kırmızı astarlı seramiklerinin MS 3. yüzyılın ortalarından itibaren Akdeniz ve çevresinde ticari bir unsur olarak yayılım göstermesinden hemen sonra Phokaia kırmızı astarlı seramikleri ortaya çıkmaya başlamıştır (Erol, 2011, Smyrna 23). Atina Agorası'ndaki buluntular ışığında ilk kez bu grup Waagé tarafından Geç Roma C (Late Roman Ware C) olarak sınıflandırılmıştır (Waagé, 1933, s. 298). Uzun süre kabul edilen ve yayınlarda kullanılan bu terminolojiden sonra Phokaia'da beş farklı üretim merkezi bulunmuş ve üretim yerinin Phokaia olduğu anlaşılmıştır (Hayes, 1980, s. 525; Langlotz, 1969, ss. 379-381). MS 4. yüzyılda pek yaygın olmayan ve pazar payında Afrika kırmızı astarlılarından sonra gelen Phokaia kırmızı astarlıları MS 5. yüzyıldan itibaren ise Afrika üretimlerini geride bırakmıştır (Hayes, 1992, s. 5; Hayes, 1997, s. 62). Phokaia kapları sadece Akdeniz ve çevresinde yaygın olarak kullanılmakta kalmayıp, İngiltere'ye kadar ithal edilmişlerdir (Hayes, 1997, s. 63).

Akmonia'da Phokaia kırmızı astarlı grubuna dahil edilen iki tabak parçası (**Kat.26, 27**) ele geçmiştir. Akmonia'da Phokaia kırmızı astarlı grubu kaplarında astar genel olarak açık kahverengimsi tonlarında kırmızı renginde ve yüzeyde yoğun olarak dökülme, hamurda kireç, taşçık katkılı ve az mika görülmektedir.

Akmonia Tabak Form 11: Akmonia'da ele geçen Phokaia Geç Roma Kırmızı Astarlılarından tabak parçasının (**Kat.26**) benzerlerinin ağızlıları dışa çekik ya da düzdür. Gövdeleri ise yarı küresel ya da yarı küresele yakın sığ olabilir. Bu kaplar tarihlendirilebilen kontekstlerde MS 4. yüzyılın sonu 5. yüzyılın ilk yarısından gelmektedir. Ayrıca Smyrna (Erol, 2011, s. 130, K.N: 247, 248, 249, 250), Phokaia (Uslu, 1994, ss. 95- 105, K.N.: 52- 74), Ephesos (Gassner, 1997, s. 141, tafel 45: s. 539), Priene (Yılmaz, 2005, s. 126, abb. 2: Nr. 2), Miletos (Berndt, 2003, s. 159, tafel 14: TS 162- 164), Knidos (Doksanaltı, 2006, s. 498, 499, K.N: 211), Kelenderis (Tekocak, 2006, s. 104, Levha 10: s. 66), Tarsus (Adak- Adıbelli, 2006, ss. 99- 101, Levha 23: s. 223) ve Parion'da (Ertuğ, 2012, s.156, K.N: 268) benzerleri görülmektedir. Akmonia'da ele geçen diğer Phokaia kırmızı astarlı formu, ince ve alçak halka kaideye sahip küçük çaplı tabak parçasıdır (**Kat.27**). Bu tabakların en önemli özelliği kabın kaide kısmında tıraşlanarak oluşturulan gizli kaide biçiminin yer almasıdır. Tarsus'da yapılan çalışmalarda form 7 olarak belirlenen ve MS 6. yüzyılın sonları ile MS 7. yüzyılda üretildiği düşünülen bu kapların Akmonia örneğinde olduğu gibi tondosunda bezeme olmayan formları olduğu gibi çeşitli bezemelerin yapıldığı formları da bulunmaktadır (Adak- Adıbelli, 2006, ss. 50, 115, Lev.32, No.387). Akmonia'daki PRS kaplarının hamurları kireç, taşçık ve mika katkılıdır. **Kat.26**'daki tabak parçasının tüm yüzeyi astarlıyken **Kat.27**'deki kaide parçasının sadece iç kısmı astarlıdır.

3.3. Geç Roma D (Kıbrıs Geç Roma) Kırmızı Astarlı Seramiği

Waagé'in 1948'de yaptığı yayınında "Geç Roma D" olarak adlandırdığı grubu (Waagé, 1948, s. 52), 1962'de Bally, Nessana buluntularını sınıflandırdığı yayınında Kıbrıs Terra Sigillata'larının devamı niteliğinde üretim olduğunu düşünerek bu kapları "Pseudo-Sigillata Ware C1" olarak adlandırmıştır (Bally, 1962, s. 272). Hayes 1972'de yaptığı yayınında "Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramikleri" olarak tanımlanmıştır (Hayes, 1972, s.371). Son olarak ise Meyza, Hayes tarafından oluşturulan 12 forma eklemeler yaparak günümüze kadar yapılmış en detaylı çalışmayı oluşturmuştur (Meyza, 2007, s. 13). Poblome ve Fırat'ın çalışmaları kapların üretim yerleri hakkında önemli bilgiler sunmuş ve yapılan kimyasal analizler sonucunda bu kapların Kıbrıs

üretimi olduğu anlaşılmıştır (Poblome & Fırat, 2011, ss. 49- 55). Kıbrıs'ın dışında şu ana kadar tespit edilen üretim merkezleri Perge (Fırat, 1999, ss. 60- 64, Levha 104- 115, K.N: 459- 506; Fırat, 2000, s. 37, fig. 3A,b), Anemurium (Williams, 1989, s. 33, fig. 14: ss. 181-184; Adak-Adıbelli, 2006, s. 126) ve Pednelissos (Kenkel, 2007, ss. 140, 141, fig. 10)' dur. Bu yerleşimlerde farklı formlarda kapların ele geçmesi başka yerleşimlerde de Kıbrıs Geç Roma Kırmızı Astarlı seramiklerinin üretilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Yeni formların bahsedilen kentlerde ele geçmesi bu kapların farklı üretim bölgelerinin var olduğunu göstermektedir. Kıbrıs Geç Roma Kırmızı Astarlı seramikleri, Afrika ve Phokaia seramikleri kadar geniş dağılım alanına sahip olmasa da Batı (Adak-Adıbelli, 2006, s. 123) ve Doğu Akdeniz (Jackson, ve diğerleri., 2012, s. 89; Poblome, 1999, s. 297) boyunca varlıkları tespit edilmiştir.

Akmonia'da Kıbrıs Geç Roma Kırmızı Astarlı grubuna dahil edilen bir tabak parçası (**Kat.28**) ele geçmiştir. Akmonia'da Kıbrıs Geç Roma Kırmızı Astarlı grubundaki tek kapın astarı kahverengi tonlarında kırmızı ve üzerinde yoğun olarak dökülme, hamurda kireç, taşçık katkılı ve az mika görülmektedir.

Akmonia Kase Form 12: Akmonia'da ele geçen kalınlaştırılmış ağızlı, konik gövdeli, hafif konkav dipli küçük çaplı kase parçası nadir olarak karşılaşılan GRD kırmızı astarlı seramiklerindendir. Nea Paphos (Meyza, 2007, pl.3, no.5) ve Elaiussa Sebaste'de (Kızılsarıanoğlu, 2008, s. 462, Res.3) ele geçen GRD formları arasında Akmonia'daki kase ağız ve gövde parçasına çok benzer örnekler yer almaktadır (**Kat.28**). Akmonia'daki buluntunun hamuru kireç, taşçık katkılı ve az miktarda mikalı, astarı ise tüm yüzeyde görülmektedir. Nea Paphos'daki GRD genellikle 13-15 cm ağız çapında olup, kaideleri 4.6 ile 5.5 cm arasında değişmektedir. Yükseklikleri ise genellikle ağız çaplarının 1/3 oranındadır. Akmonia GRD formundaki kase parçası da ortalama bu ölçülere sahiptir ve tarih aralığı olarak MS 4. yüzyıl sonları ile MS 5. yüzyıl ortalarına tarihlendirilebilir.

4. DEĞERLENDİRME

Akmonia kenti çalışmalarında kentin surlar içerisindeki günümüz parsel sınırları dikkate alınarak belgelenmiş ve malzemelerde buna göre toplanmıştır. Kentin drone ile fotoğrafları çekilerek her bir parsel sınırının koordinatları alınarak numara verilmiş ve böylece daha sonra yapılacak olan kazı çalışmalarına zemin hazırlanması amacıyla malzemelerin hangi alanlardan toplandığı doğal bir gridleme sistemiyle belgelenmiştir. Akmonia'daki ele geçen Terra-Sigillata ve Geç Roma seramiklerinin buluntu alanları genel olarak kentin batı ve kuzey bölgelerinde yoğunlaşmaktadır. Burada bir yüzey araştırması olmasından dolayı kesin sonuçlar çıkarılamaz teoremi ortaya çıksa da sürülmüş tarlaların bazılarında buluntu gruplarına rastlanmaması bu hipotezi çürütmektedir. Bazı alanlarda ise yapılarla birlikte buluntu sayılarının arttığı gözlenmektedir. Örneğin T21 olarak adlandırdığımız alanda buluntuların yoğunlaştığı alan mimari yapılara ait duvar kalıntılarının olduğu alanlardır. Bu alanda seramik gruplarında olduğu gibi cam buluntular içinde Erken Roma İmparatorluk Dönemi ile birlikte Geç Roma – Erken Bizans Dönemi buluntularına da rastlanmaktadır.

Akmonia'da yaptığımız araştırmalar neticesinde burada ele geçen küçük buluntular arasında bin beş yüz yıllık bir zaman dilimi⁹ vardır ki olasılıkla gerek konumu gerekse bereketli toprakları ile korunaklı bir Akropol kenti olan Akmonia'da bu denli uzun bir zaman diliminde terk edilmemiş

⁹ Akmonia'da şu ana kadar tespit edilen en erken seramik parçası Erken Hellenistik Dönem'e ait siyah firnisli kaide parçasıdır. Hellenistik Dönem buluntuları genel olarak 2. yüzyıla tarihlenen içe dönük ağızlı kaselerden oluşmaktadır. Seramik gruplarında en geç buluntu ise MS 6. yüzyılın sonlarına tarihlenen Phokaia kırmızı astarlı seramiğidir. Cam buluntularda ise en erken buluntu MS 1. yüzyıla tarihlenen kaburgalı cam kase parçası en geç buluntular ise MS 10-12. yüzyıla tarihlendirilen kulplu kandil parçası ile yuvarlak formlu pencere camlarıdır.

Katalog bölümünde yer alan Terra Sigillata'lar ve Geç Roma kırmızı astarlıları literatürde en çok bilinen buluntular olup bunların dışında yerel üretimin varlığına ilişkin olabileceğini düşündüğümüz eser grupları da yer almaktadır. Ancak günümüze kadar kullanıldığını bildiğimiz kil yataklarından ve seramik parçalarından alınacak örnekler ışığında kimyasal analizlerinin yapılması ile bu öneriler kesinlik kazanacaktır.

KAYNAKÇA

- Belke, K. ve N. Merisch (1990). *Tabula imperii byzantini 7: Phrygien und Pisidien*, Wien.
- Berndt, M. (2003). Funde aus dem survey auf der halbinsel von milet (1992-1999), kaiserzeitliche und frühbyzantinische keramik, *Internationale archaologie* 79, Marie Leidorf GmbH, Rahden.
- Carandini, A. (1981). *Ceramica microasiatica, atlante dell forme ceramiche i. ceramic fine romana nel bacino mediterraneo*, Enciclopedia Dell'Arte Antica, Roma.
- Carrington, P. (1976). *The distribution and history of elements of the native culture of roman phrygia with reference to their ethnic origin*, Newcastle.
- Civelek, A., (2008). Terra sigillata sinter astarlı seramikler, *Arkeoloji ve Sanat*, 128, 57-63.
- Civelek, A., (2010). Red-Slip ware from tralles excavations, *CollAn IX*, 169-191.
- Cramer, J.A. (1832). *A geographical and historical description of asia minor II*, Oxford.
- Crowfoot, J.W. ve Kenyon, K.M. (1957). *The object from samaria. samaria- sebaste III*, Londra.
- Çizer, S., (1993). Antik Dönemden Günümüze Yapım ve Kullanimini Sürdüren bir Zinter Astar Çeşidi: Terra Sigillata, *Türk Seramik Derneği*, 7, 223-233.
- Dinc, M., Kaplan, D., Taştumur, E. ve Yilmaz, B. (2016). 2014 yılı Uşak İli ve İlçeleri arkeolojik yüzey araştırması eski yunan-roma (arkaik, klasik, hellenistik, roma) yerleşimleri, 33. *Araştırma Sonuçları Toplantısı 33/ II*, 521-538.
- Dinç, M. (2017a). Akmonia antik kenti, *yüzey araştırmaları ve kazılar ışığında Uşak*, R. M. Czichon et al. (ed.), İstanbul: Ege Yayınları, 91-103.
- Dinç, M. (2017b). Uşak'ta bir antik kent: akmonia, *Dumlupınar Üniversitesi V. Arkeoloji Sempozyumu: Anadolu, Arkeoloji, Zaman ve Mekan*, 10- 12 Ekim 2016 Kütahya, Ed. Gökhan Coşkun, Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 213-229.
- Doksanalti, E. (2006). *Knidos kap- krio kazi alanı*, (Doktora Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Domžalski, K. (2012). At the crossroads of trade routes: terra sigillata, red slip wares and related fine pottery from the Polish excavations in Ptolemais (2002-2009), in: *Ptolemais in Cyrenaica. Studies in Memory of Tomasz Mikocki*, ed. J. Żelazowski, Warsaw, 317-343.
- Domžalski, K. (2013). Terra sigillata, red slip and glazed wares from jiyeh and chhim in lebanon. similarities and differences in supplying coastal and mountain customers. *Archeologia, Rocznik Instytutu Archeologii I Etnologii Polskiej Akademii Nauk*, LXIV, , 23-51.
- Dragendorff, H. (1897). Zur terrassigillataindustrie in griechenland, Kleinasien, Südrussland und Aegypten, *BjB* 101, 140- 152.
- Dragendorff, H. (1895). Terra Sigillata, ein beitrage zur geschichte der griechischen und römischen keramik, *Bonner Jahrbücher* 96, Bonn.
- Drew-Bear, T.ve Lochman T. (1991). Munzprager aus Akmonia, *Arkeoloji Dergisi I*, 51-60.
- Ergürer, E. (2012). *Parion roma dönemi seramiği*, (Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Erol, D. (2004). *Tralleis sigillata çöplüğü*, (Yüksek Lisans Tezi), Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Erol, D. (2011). *Smyrna agorasında ele geçen Terra sigillata ve geç Roma seramiği*, (Doktora Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Firat, M. (2017). Seramik çöplüğü alanı verileri doğrultusunda phokaia kırmızı astarlı kapları, (Ed. / Eds. Emre Okan – Cenker Atilla) *Prof. Dr. Ömer Özyiğit'e Armağan (Studies in Honour of Ömer Özyiğit)*, İstanbul, 161-178.
- Firat, N. (1999). *Perge konut alanı keramiği*, (Doktora Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Firat, N. "So- called 'cypriot red slip ware' from the habitation area of perge (pamphylia)", *Rei Cretariae Romanae Favtorvm*, 36, s.35-38.
- Franz, J. (1840). *Fünf inschriften und fünf städte in kleinasien. eine abhandlung topographischen inhaltes*, Berlin.
- Gassner, V. (1997). Das südost der tetragonos- agora. keramik und kleifunde, *Forschungen in Ephesos XIII/ 1/ 1*, Wien.
- Gunneweg, J.ve Perlman I.&Yellin J. (1983). "The Provenience, Typology And Chronology Of Eastern Terra Sigillata", *Qedem, Vol. 17, The Provenience, Typology And Chronology Of Easternterra Sigillata*, Institute Of Archaeology, Hebrew University Of Jerusalem, Pp. Iii, V-Viii, 1-120.
- Hamilton, W.J. (2013). *Küçük Asya*, Cev. Kasim Toraman, Ankara: Midas Kitap.
- Hayes, J. W. (1972). *Late roman pottery*, London: British School at Rome.

- Hayes, J. W. (1973). Roman pottery from the south stoa at corinth, *Hesperia* 42, (4), 416- 470.
- Hayes, J. W. (1980). *A supplement to late roman pottery*, London: British School at Rome.
- Hayes, J. W. (1985). Sigillate orientali, atlante delle forme ceramiche ii. ceramiche fine romana nel bacino mediterraneo, *Enciclopedia dell'Arte Antica* Supp. 2, Roma.
- Hayes, J. W. (1997). *The Handbook of Meditarrenean Roman Pottery*, The British Museum Press, London.
- Hayes, J. W. (2001). Early Christian pottery from knossos: the 1978- 1981 finds from knossos medical faculty site, *BSA (The Annual of the British School at Athens)* 96, 431- 454.
- Hayes, J. W. (2005). Late hellenistic and roman pottery in the eastern mediterranean- an overview of recent developments”, (Ed. M. B. Briese- L.E. Vaag) *Trade Relations in the Eastern Mediterranean from the Hellenistic Period to Late Antiquity: Ceramic Evidence, Halicarnassian Studies III*, Denmark: University Press of Southern Denmark.
- Hayes, J. W. (2008). *Roman pottery: fine ware imports: athenian agora XXXII*, Princeton, New Jersey, 2008.
- Hellström, P. (1965). Pottery of classical and latere date, terracotta, lamp and glass, *labraunda. Swedish Excavations and Researches II. 1*, Lund.
- İliffe, J. H. (1938). Sigillata wares in the near east. a list of potters' stamps, *Quarterly of the Department of Antiquities in Palestine VI*, 4-53.
- Kadous, E.Z.H. (1988). *Die terra sigillata in alexandria. untersuchungen zur: typologie der westlichen und östlichen terra sigillata des hellenismus und frühen kaiserzeit*, (Alexandria University), Dissertation, Trier.
- Kenkel, F. (2007). Cypriot red slip ware and its derivatives from pednelissos, *BYZAS 7 - Çanak Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Contexts*, A.O. Uysal - Böhlendorf-Arslan, Beate - J. Witte - Orr (eds.) İstanbul: Ege Yayinlari, 131-146.
- Kenrick, P.M. (1985). *Excavations at sidi khrebish bengahazi (Berenice)*, III.1, Fine Pottery, Tripoli.
- Lamboglia, N. (1958). Nuove osservazioni sulla terra sigillata chiara. (Tipi A e B), *Rivista di Studi Liguri* 24: 257-330.
- Lamboglia, N. (1963). “Nuove osservazioni sulla ‘terra sigillata chiara’.” *Rivista di Studi Liguri* 29: 145-212.
- Loeschcke, S. (1912). Die arbeiten zu pergamon 1910- 1911. sigillata- töpfereien in tschandarli, *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung* 37, 344- 407.
- Lund J. (1995). *Eastern sigillata b: a ceramic fine ware industry in the political and commercial landscape of the eastern mediterranean*, *Rei Acta* ss.127-135.
- Mackensen, M. (1993). *Die spaetantiken sigillata und lampentöpfereien von el mahrine (nord tunusien). studien zur nordafricanischen feinkeramik des 4. bis 7. jhr., münchner beitrage zur vor und frühgeschichte*, Band 50, katalog- Anhang- Tafeln, Münih.
- Meyza, H. (2007). *Nea Paphos V. Cypriot red slip ware. Studies on a late roman levantine fine ware*. Warsaw.
- Meyer Schlichtman, C. (1988). Die pergamenische sigillata aus der statgrabung von pergamon (mitte 2.jh.v.chr-mitte 2. jh.n.chr, *pergamenische forschungen*, berlin: walter de Gruyter.
- Parman, E. (2002). *Orta çağ'da bizans döneminde frigya (phrygia) ve bölge müzelerindeki bizans taş eserleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Meriç R. (2002). Spathellenistisch-römische keramik und kleifunde aus einem schachtbrunnen am staatsmark in ephesos, *Forschungen in Ephesos IX/3*.
- Poblome, J. (2001). The sigillata manufactories of pergamon and sagalassos, *Journal of Roman Archaeology*, 14, 143-165.
- Poblome, J.ve FİRAT, N. (2011). Late roman d a matter of open(ing) or closed horizons?, (Ed. M.A. Cau, P. Reynolds, M. Bonifay), *LRFW I. Late Roman Fine Wares: Solving problems of Typology and Chronology*, 1. A review of the evidence, debate and new contexts (Roman and Late Antique Mediterranean Pottery 1, (BAR International Series) Oxford, 49- 55.
- Ramsay, W.M. (1883). The cities and bishoprics of phrygia, *The Journal of Hellenic Studies* 4, 370-436.
- Ramsay, W.M. (1897). *The cities and bishoprics of phrygia*, I, Part II, Oxford.
- Robinson, H.S. (1959). *Pottery of roman period: chronology. the athenian agora V*, Princeton.
-

- Sezer, S.S. (2014). Akmonia antik kentinden heykeltıraşlık eserleri”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 17,71-84.
- Slane, K.W. ve Elam, J.M. (1994). Compositional analysis of eastern sigillata a and related wares from tel anafa (İsrail), *Journal of Archaeological Science*, 21, 51- 64.
- Slane, K. (1990), *The sanctuary of demeter and kore the roman pottery and lamps*, New Jersey: The American School of Classical Studies At Athens Princeton.
- Heath, S. ve Tekkök, B. (2008). Greek, roman and byzantine pottery at İlion (Troia), 2007-2008 Project Troia. *FiE IX*.
- Tekkök-Biçken, B. (2006). *The hellenistic and roman pottery from troia: the second century b.c. to the sixth century A.D.* Unpublished Dissertation, University of Missouri, Columbia.
- Tekkök, B.ve Pernicka, E. (2012). Analysis of eastern sigillata b finds from troia,türkiye’de arkeometrenin ulu çınarları, Prof. Dr. Ay Melek Özer ve Prof. Dr. Şahinde Demirciye Armağan, Ed. Ali Akin Akyol- Kameray Özdemir, İstanbul: Homer Kitabevi, 345-358.
- Tekocak, M. (2006). *Kelenderis roma çağı seramiği*, (Doktora Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Özdilek, B. (2017). Andriake sinagogu’ndan ele geçen dsa grubu seramikler, Cedrus: Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Dergisi V, 337-395.
- Uslu, S. (1994). *Phokaia kazılarında bulunmuş terra sigillata*, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi.
- Uygun, Ç. (2009). *Patara Tepecik nekropolü ve bey evi’nden ele geçen kırmızı astarlı seramikler (İ.Ö. 2. YY - İ.S. 4. YY)*, (Doktora Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Yılmaz, Z. (2008). Spätantike sigillaten aus priene, *BYZAS 7 - Çanak Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Contexts*, A.O. Uysal - Böhlendorf-Arslan, Beate - J. Witte - Orr (eds.) İstanbul: Ege Yayinlari, 123-130.
- Zabchlicky-Scheffenecker, S. (2004). Subsidiary factories of italian sigillata potters, the ephesian evidence, *ephesos, metropolis of asia. an interdisciplinary approach to its archaeology, religion, and culture*, Ed. H. Koester, *Harvard Theological Studies* 41, Harvard University Press, 217-228.
- Zahn, r. (1904). *Priene. ergebnisse der ausgrabungen und untersuchungen in den jahren 1895-1898*, Von Theodor Wiegand und Hans Schrader unter Mitwirkung von G. Kummer, W. Wilberg, H. Winnefeld, R. Zahn.
- Zelle, M. (1997). Terra sigillata aus der westtor-nekropole in assos, *Asia Minor Studien, Band 27, Bonn*.
- Zgusta, L. (1984). *Kleinasiatische Ortsnamen*, Heidelberg: Carl Winter-Universitätsverlag.
- Unterkircher, E.(1983). ‘Terra sigillata aus dem heraiion von samos,’ *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts Athenische Abteilung* 98, 173-214.
- Waage, F. O. (1933). The American excavations in the athenian agora: first report, *Hesperia* 2, (2), 279- 328.
- Waage, F. O. (1948). Hellenistic and roman tableware of north Syria, Antioch on the Orontes IV, (1), Ceramic and İslamic Coins , *Princeton University Press, Princeton* 1948. 33-50.
- Williams, C. (1989). *Anemurium the roman and early byzantine pottery*, Toronto.
- Wissowa, G. (1894). *Aal-Apollokrates, paulys real-encyclopädie, erster band*, Stuttgart.

EKLER: Katalog

Kat.1

Buluntu Yeri: Akmonia sur duvarları

Ölçü: Ç.19 – K.Y. 1.6 cm

Tanım: Tabak gövde parçasıdır. Gövdenin kaideye olan yerinde gövdenin üstünde iki sıra yiv bulunmaktadır. Çok az kireç ve mikaldır. Sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı ve yüzeyinde çok az aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi: 5YR-6/8 Astar Rengi: 2.5YR-4/8

Benzerleri: Hayes 2008: fig.15, no.457; Hayes 1976: fig. 2, no.22; Hayes 1997: 46, fig.16, no.5.

Tarih: MS 1. yüzyıl

Kat.2

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 18

Ölçü: Ç. 9 - K.Y. 2.4 cm

Tanım: Yaprak şeklinde kabartmalı gövde parçasıdır. Hamur kireç, taşçık katkılı ve az mikaldır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı. Yüzeyinde yoğun aşınma.

Hamur Rengi : 7.5YR 7/4 Astar Rengi : 2.5YR 4/8

Benzerleri: Hayes 1985, forma 24, tabola IV: 2; Domzalski 2013: 31, fig.8.2.

Tarih: MS 1. yüzyılın ilk yarısı ya da ortaları

Kat.3

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 21

Ölçü: Ç.10 – K.Y. 1.8 cm

Tanım: Hafif içe dönük ağızlı, yarı küresel gövdeli ağız ve gövde parçasıdır. Hamur çok az kireç katkılı. Sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı ve yüzeyinde çok az aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR-6/6 Astar Rengi : 2.5YR-5/8

Benzerleri: Hayes 1985, forma 20, tabola III: 8; Ateş 2003: Napf 1, no.41; Erol 2011: 42, 316, K.N: 5; Zelle 1997: Abb.24-445 (Teller 8). A-T2;

Tarih: MÖ 1. yüzyıl – MS 1. yüzyıl başları

Kat.4

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 20

Ölçü: Ç. 13.4 – K.Y. 1.3 cm

Tanım: Yuvarlatılmış dik ağızlı, yarıküresel gövdelidir. Hamur çok az kireç ve taşçık katkılı, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı ve yüzeyinde çok az aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR 6/6 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Benzerleri: Ateş 2003: Napf 3, no.46; Meyer-Schlichtmann 1988: Taf.14-197,Sa2. A-T1; Erol 2011: 42, 315, K.N: 3; Özdilek 2017: s.364, fig.9 K.57; Uygun 2009: Tablo 10, T.11.

Tarih: MS 1. yüzyıl

Kat.5

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 23

Ölçü: Ç. 18.4 K.Y. 2.8 cm

Tanım: Keskin dik ağızlı, yarıküresel gövdelidir. Hamur çok az kireç, taşçık ve mika katkılı, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı ve yüzeyinde astarın dökülmesi görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR-6/8 Astar Rengi : 2.5YR-5/8

Benzerleri: Hayes 1985, forma 4A, tavola I. No. 9; Ateş 2003: Napf 3, no.46; Meyer-Schlichtmann 1988: Taf.11-134-N11c. A-F.1; Erol 2011: 53, 315, K.N: 30; Özdilek 2017: s.364, fig.9 K.57; Uygun 2009: Tablo 10, T.11.

Tarih: MS 1. yüzyıl

Kat. 6

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 2

Ölçü: Ç. 2.3 cm - K.Y. 2.5 cm

Tanım: İçe dönük ağızlı, ağzın gövdeli ile birleştiği omurga görülmektedir. Hamur çok az kireç katkılıdır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı ve yüzeyinde astarın dökülmesi görülmektedir.

Hamur Rengi : 7.5YR 7/4 Astar Rengi : 5YR 5/6

Benzerleri: Hayes 2008: 156, fig.12, 364; Domzalski 2012: pl.3.2; Civelek 2010: 176, fig.11-60; Hayes 1985, form 60, tavola XIV: 7.

Tarih: MS 1. yüzyılın ortaları - 2. yüzyıl

Kat. 7

Buluntu Yeri: Akmonia Gymnaisum çevresi

Ölçü: Ç. 11.9 cm K.Y 2.1 cm.

Tanım: İçe dönük, kanca şeklinde ağızlı sığ gövdelidir. Hamurda çok az kireç ve gözenek görülmektedir. Sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR 6/6 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Benzerleri: Hayes 1985, Tavola XV, no.15; Robinson 1959; 87, M 31, Pl. 61.

Tarih: MS 1. yüzyılın sonları ile MS 2. yüzyılın ilk yarısı

Kat.8

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 21

Ölçü: Ç. 9 - K.Y. 2.4 cm

Tanım: : Hafif konkav dipli, halka kaideli kapalı kap kaide ve gövde parçasıdır. Hamur kireç, taşçık katkılı ve az mikalıdır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Dış yüzeyi astarlı, yüzeyinde yer yer dökülme görülmektedir.

Hamur Rengi : 7.5YR 6/4 Astar Rengi : 2.5YR 4/8

Benzerleri: Hayes 2005:14, fig.4, no.1

Tarih: MS. 1.yüzyılın ortaları

Kat.9

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 21

Ölçü: Ç.14.2 – K.Y. 2.1 cm

Hamur Rengi : 5YR-7/4 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Tanım: Dışa dönük, yuvarlatılmış ağızlı, konik gövdelidir. Hamurda çok az kireç ve mika görülmektedir. Çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Benzerleri: Hayes 2008: fig.13, no. 399; Hayes 1985, form.37, tavola XIII: 7.

Tarih: MS 2. yüzyılın ilk yarısı

Kat.10

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 6

Ölçü: Ç. ? - K.Y. 2 cm

Tanım: Hafif içe çekik ağızlı, dik gövdeli ağız ve gövde parçasıdır. Hamur kireç, taşçık katkılı ve az mikalıdır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 7.5YR 7/4 Astar Rengi : 2.5YR 4/8

Benzerleri: Hayes 2008: 195, fig.23, no.742.

Tarih: MS 1. yüzyıl ile MS 2. yüzyıl

Kat.11

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 2

Ölçü: Ç.14.2 – K.Y. 2.1 cm

Hamur Rengi : 5YR-7/4 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Tanım: Dışa dönük, yuvarlatılmış ağızlı, konik gövdelidir. Hamur kireç, taşçık katkılı ve az mikalıdır. Çok az küçük gözenekli ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Benzerleri Hayes 1972, fig. 64; form 1. Carandini 1981, CX: 2, 3; C; Ergürer 2012: 106, 382, K.N:198.

Tarih: MS 3. yüzyıl- MS 4. yüzyıl ilk çeyreği

Kat.12

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 19

Ölçü: Ç. 14 – K.Y. 3 cm

Tanım: İçe dönük ağızlı, distakt ağız bandı dışa doğru çekilmiş ağız ve gövde parçasıdır. Hamur kireç ve mika katkılı iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 5YR-7/6 Astar Rengi : 2.5YR- 4/8

Benzerleri: Hayes 1985, Forma H 3, Tavola XVIII, no.3; Hayes 2008, fig.25, no.796; Hayes 1972, fig. 64; Erol 2011: 91, K.N.92; V. Gassner 1997, tafel 44: 532; E.Unterkircher, Abb.4-14.21; ; Ergürer 2012: 106, 382, K.N:202

Tarih: MS. Erken 3. yüzyıl

Kat.13

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 19

Ölçü: Ç. 7.4 - K.Y. 2 cm

Tanım: Ağız dışa çekiktir. Ağzın iç kısmının gövde ile birleştiği yer bombeli iç yüzeyde düz profilli olasılıkla küreseldir. Hamur kireç, taşçık katkılı ve az mikalıdır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı. Yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Rengi : 5YR 6/4 Astar Rengi : 2.5YR 5/6

Benzerleri: Hayes 1985, Forma H 3, Tavola XVIII, no.3; Hayes 2008, fig.25, no.796; Hayes 1972, fig. 64; Erol 2011: 91, K.N.92; V. Gassner 1997, tafel 44: 532; E.Unterkircher, Abb.4-14.21; ; Ergürer 2012: 106, 382, K.N:202

Tarih: MS 2. yüzyılın ilk yarısı

Kat.14

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 1

Ölçü: Ç. 24.5 K.Y. 3.1 cm

Tanım: Düz ağız tablalı hafif dışa dönük, tabak formudur. Hamur kireç katkılı, az gözenekli pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Hamurda pişirilmeden kaynaklı renk farklılıkları görülmektedir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde az da olsa aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 5YR 7/6 Astar Rengi : 10R-4/8

Benzerleri: Hayes 1972, fig. 64; A. Carandini 1981, tavola CX: 4,5; Gassner 1997, tafel 44: 528; M.

Zelle 1997, abb. 41: 875; V. Malamidou 2005, fig. 60: 718; Doksanaltı 2006, no. 1797; Ergürer 2012: 111, K.N:210, 211, 388.

Tarih: MS 2 yüzyıl sonları- MS 4. yüzyıl ilk çeyreği

Kat.15

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 21

Ölçü: Ç. 11.9 cm K.Y 2.1 cm.

Tanım: İçe dönük ağızlı, yarı küresel gövdelidir. Hamurda çok az kireç ve mika görülmektedir. Çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde az da olsa aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR 6/6 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Benzerleri: Hayes 1972, fig. 64; A. Carandini 1981, tavola CX: 4,5; Gassner 1997, tafel 44: 528; M.

Zelle 1997, abb. 41: 875; V. Malamidou 2005, fig. 60: 718; E. Doksanaltı 2006, no. 1797; Ergürer 2012: 111, K.N:210, 211, 388; Erol 2011: 338, K.N: 65.

Tarih: MS 2 yüzyıl sonları- MS 4. yüzyıl ilk çeyreği

Kat.16

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 21

Ölçü: Ç. 18 cm K.Y 2.3 cm.

Tanım: Yuvarlatılmış, hafif içe dönük ağızlı, sığ kasedir. Hamurda çok az kireç ve mika görülmektedir. Çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. Hamurda pişirilmeden kaynaklı renk farklılıkları görülmektedir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde az da olsa aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR 6/6 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Benzerleri: Hayes 1972, fig. 64; A. Carandini 1981, tavola CX: 4,5; Gassner 1997, tafel 44: 528; M.

Zelle 1997, abb. 41: 875; V. Malamidou 2005, fig. 60: 718; E. Doksanaltı 2006, no. 1797; Ergürer 2012: 111, K.N:210, 211, 388; Erol 2011: 338, K.N: 65.

Tarih: MS 2 yüzyıl sonları- MS 4. yüzyıl ilk çeyreği

Kat.17

Buluntu Yeri: Akmonia Tiyatro Çevresi

Ölçü: Ç. 14 cm - K.Y. 1.2 cm

Tanım: Ağız dışa çekiktir. Ağzın iç kısmının gövde ile birleştiği yer bombeli iç yüzeyde düz profilli olasılıkla küreseldir. Hamur çok az kireç ve mika katlıdır. Az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR 6/6 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Benzerleri: Hayes 1972, fig. 64; A. Carandini 1981, tavola CX: 4,5; Gassner 1997, tafel 44: 528; M.

Zelle 1997, abb. 41: 875; V. Malamidou 2005, fig. 60: 718; E. Doksanaltı 2006, no. 1797; Ergürer 2012: 111, K.N:210, 211, 388; Erol 2011: 338, K.N: 65.

Tarih: MS 2 yüzyıl sonları- MS 4. yüzyıl ilk çeyreği

Kat.18

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 6

Ölçü: Ç. 15 cm K.Y 2.7 cm.

Tanım: Yarıküresel formulu, kanca çıkıntılı kase formudur. Hamuru az miktarda kireç, taşçık ve mika katkılıdır. Sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı. yüzeyinde az oranda aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 Astar Rengi : 2.5YR 6-5/8

Benzerleri: Hayes 1972, fig.141, 26: 23; Adak- Adıbelli 2006, Levha 7: 92; Hayes 2008, fig. 35: 1142

Tarih: MS 6. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. 19

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 6

Ölçü: Ç. 7.4 - K.Y. 2 cm

Tanım: Ağız dışa çekiktir. Ağzın iç kısmının gövde ile birleştiği yer bombeli iç yüzeyde düz profilli olasılıkla küreseldir. Hamur kireç, taşçık katkılı ve az mikalıdır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. İç yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 5YR 6/4 Astar Rengi : 2.5YR 5/6 – 2.5YR 3/1

Benzerleri: Hayes, LRP, 155, Fig.28-23; M.Mackensen,JRA-15, Fig.4-2; Erol 2011, 130, 396, K-231;

Tarih: MS 5. yüzyıl.

Kat.20

Buluntu Yeri: Akmonia Sur Duvarları

Ölçü: Ç. 9 - K.Y. 2.7 cm

Tanım: Hafif dışa çekik ağızlı, ağzın iç kısmında derin olmayan yiv bulunan yarı küresel kase ağız ve gövde parçasıdır. Hamur çok az kireç, tasçık ve mika katkılıdır. Çok az gözenekli, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı. Yüzeyinde yoğun aşınma.

Hamur Rengi : 2.5YR-6/6 Astar Rengi : 2.5YR-5/8

Benzerleri: Hayes 1972, 130, Fig.23-4; Erol 2011: 395-396, K-229-230.

Tarih: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı.

Kat.21

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 18

Ölçü: Ç. 9 - K.Y. 2.7 cm

Tanım: Hafif dışa çekik ağızlı, ağzın iç kısmında derin olmayan yiv bulunan yarı küresel kase ağız ve gövde parçasıdır. Hamur çok az kireç, tasçık ve mika katkılıdır. Az gözenekli, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, üzerinde yoğun aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR-6/8 Astar Rengi : 2.5YR-5/8

Benzerleri: Hayes 1972, 130, Fig.23-4; Erol 2011: 395-396, K-229-230.

Tarih: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı.

Kat.22

Buluntu Yeri: Akmonia Tiyatro Cavea'nın güneyi

Ölçü: Ç. 20 cm - K.Y. 2.1 cm

Tanım: Hafif dışa çekik ağızlı, ağzın iç kısmında derin olmayan yiv bulunan yarı küresel kase ağız ve gövde parçasıdır. Hamur çok az kireç, tasçık ve mika katkılıdır. Az gözenekli, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 7.5YR 7/4 Astar Rengi : 2.5YR 5/8

Benzerleri: Hayes 1972, 130, Fig.23-4; Erol 2011: 395-396, K-229-230.

Tarih: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı.

Kat.23

Buluntu Yeri: Akmonia Sur Duvarları

Ölçü: Ç. 12, K.Y. 2.4 cm

Tanım: Dışa doğru uzatılmış düz ağız tablası, konik gövdeli ağız ve gövde parçasıdır. Hamuru çok az kireç ve mika katkılıdır. Az pürüzlü, ortasında pişirilemeden kaynaklı renk farklılıkları görülmektedir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde aşınmadan kaynaklı yer yer dökülmeler görülmektedir.

Hamur Rengi: 5YR-7/6 Astar Rengi: 2.5YR-5/8

Benzerleri: Hayes 2008: 223, fig.32, no.1049; Adak- Adıbelli 2006, 188, Levha 21: 199

Tarih: MS 4. yüzyılın ilk yarısı

Kat.24

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 17

Ölçü: Ç. 24 - K.Y. 2 cm

Tanım: Ağız dışa çekik kanca şeklindedir. Ağzın iç kısmının gövde ile birleştiği yer bombeli tabak ağız ve gövde parçasıdır. Hamur çok az kireç ve yoğun miktarda mikalıdır. Az pürüzlü, ortasında pişirilemeden kaynaklı renk farklılıkları görülmektedir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde aşınmadan kaynaklı yer yer dökülmeler görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR-6/6 Astar Rengi : 2.5YR-5/8

Benzerleri: Hayes 2008: 220, fig.31, no.980; Adıbelli 2006: 148, Pl.3, Kat.36.

Tarih: MS. Geç 4. yüzyıl

Kat.25

Buluntu Yeri: Akmonia Tiyatro Cavea'nın güneyi

Ölçü: Ç. 24 - K.Y. 2 cm

Tanım: Ağız dışa çekik kanca şeklindedir. Ağzın iç kısmının gövde ile birleştiği yer bombeli tabak ağız ve gövde parçasıdır. Hamur çok az kireç ve yoğun miktarda mikalıdır. Az pürüzlü, ortasında pişirilemeden kaynaklı renk farklılıkları

görülmektedir. Tüm yüzeyi astarlı, yüzeyinde yoğun aşınmadan kaynaklı dökülmeler görülmektedir.

Hamur Rengi : 2.5YR-6/6 Astar Rengi : 2.5YR-5/8

Benzerleri: Hayes 2008: 220, fig.31, no.980; Adıbelli 2006: 148, Pl.3, Kat.36.

Tarih: MS. Geç 4. yüzyıl

Kat.26

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 2

Ölçü: Ç. 19.3 - K.Y. 4.7 cm

Tanım: Dışa çekik ağızlı, ağzın iç kısmının gövde ile birleştiği yer bombeli yarı küresel formu ağız ve gövde parçasıdır. Hamur kireç, tasçık katkılı ve az mikalıdır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. Tüm yüzeyi astarlı. Yüzeyinde yoğun aşınma.

Hamur Rengi : 2.5 YR 6/8 Astar Rengi : 19 R 5/8

Benzerleri: J.Hayes, LRP, Fig.66-Form2, Tip A; Ertuğ 2012: 417, no:26, Lev. 268;

R.Meriç, Taf.30-335; J.Hayes, Villa Dionysos, Fig.4-53. P-T.2.1.2: J. W. Hayes 1972, V. Gassner 1997, tafel 45: 539; T. M. Arsen'eva-K. Domzalski 2003, fig. 16: 603; Fırat 2015: 184, fig.2-2C; I. Adak- Adıbelli 2006, Levha 23: 223; E. Doksanaltı 2006, K211; Erol 2011, 130, K-250

Tarih: MS geç 4. yüzyıl - 5.yüzyılın ilk yarısı.

Kat.27

Buluntu Yeri: Akmonia Sur Duvarları

Ölçü: Ç. 4.3 - K.Y. 1 cm

Tanım: Belirgin olmayan halka kaideli, ince cidarlı, olasılıkla yarı küresel formu kaidedir. Hamur kireç, tasçık katkılı ve az mikalıdır. Gözenekli ve iyi pişirilmiştir. İç yüzeyi astarlı, iç yüzeyinde yer yer aşınma görülmektedir.

Hamur Rengi : 10YR 8/1 Astar Rengi : 2.5YR 4/8

Benzerleri: Adıbelli, Tarsus, 50, 115, Lev.32, No.387.

Tarih: MS 6. yüzyılın sonları ile MS 7. yüzyıl

Kat.28

Buluntu Yeri: Akmonia Tarla 12 Ölçü: Ç. 15.2 - K.Y. 4.2 cm

Tanım: Kalınlaştırılmış ağızlı, konik gövdeli, kalın cidarlı ağız ve gövde parçasıdır. Hamur kireç, tasçık katkılı ve az mikalıdır. Az pürüzlü, sıkı dokulu ve iyi pişirilmiştir. İç yüzeyi astarlı, dış yüzeyinde daldırmadan kaynaklı akıtma izleri görülmektedir.

Hamur Rengi : 5 YR 6/6 Astar Rengi : 5 YR 6/6

Benzerleri: Meyza 2007: pl.3, no.5; Kızılarslanoglu 2008: 462, Res.3.

Tarih: MS 4. yüzyıl sonları ile MS 5. yüzyıl ortaları.

